

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/57/2018
Identifikačné číslo spisu: 6717010115
Dátum vydania rozhodnutia: 24. apríla 2019
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6717010115.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí konanom 24. apríla 2019 v Bratislave, v trestnej veci obvineného J. T., pre zločin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. marca 2018, sp. zn. 4To/7/2018, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného J. T. sa o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 26. septembra 2017, sp. zn. 4T/48/2017 (ďalej len ako „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“), uznal obvineného za vinného zo zločinu rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., na tom skutkovom základe, že

v obci V., okr. W., a na iných miestach prostredníctvom verejného facebookového profilu s nickom „J. T.“ zriadenom na internetovej sociálnej sieti Facebook v období minimálne od 28. apríla 2011 do 30. novembra 2016 postupne zverejňoval a pre iných užívateľov tak sprístupňoval rôzne obrazové a obrazovo-zvukové materiály tak, že

- dňa 28. apríla 2011 zdieľal videoklip slovenskej neonacistickej skupiny Ancestors s názvom skladby Rudolf Hess, ktorá je oslavou Rudolfa Hessa, do roku 1941 významného predstaviteľa nacistického Nemecka. Rudolf Hess sa narodil XX. H. XXXX v H. a zomrel XX. H. XXXX vo väzení v Berlíne. V máji 1920 stáva sa čelom NSDAP a blízkym spolupracovníkom Adolfa Hitlera. Po neúspešnom puči 8. novembra 1923, dostáva sa spolu s Adolfom Hitlerom do väzenia. Tu ako osobný sekretár mu pomáha pri písaní diela Mein Kampf. V roku 1932 zastáva funkciu predsedu Politickej ústrednej komisie NSDAP a v r. 1933 stáva sa zástupcom A. Hitlera v NSDAP, okrem toho je Obergruppenführerom SS a ríšskym ministrom a v r. 1939 druhým nástupcom A. Hitlera. V norimberskom procese bol obvinený za prípravu druhej svetovej vojny a odsúdený na doživotie. V

súčasnosti ho príslušníci pravicovo extrémistických hnutí vyhlasujú za martýra, glorifikujú ho, pričom uvedený videoklip postupne videli najmenej 5 ďalší užívatelia sociálnej siete Facebook,

- dňa 24. mája 2011 zdieľal skladbu slovenskej skinheadskej a neonacistickej hudobnej skupiny Krátky proces s názvom Rež a rúbaj do krve, ktorá pochádza z repertoáru pesničiek Hlinkovej gardy. Hudobná skupina Krátky proces vznikla v roku 1987. V počiatočnom období táto hudobná formácia hrávala punkovú muziku. Neskôr sa začína radikalizovať, čo sa prejavuje hlavne v textoch ich skladieb, v ktorých útočia na Židov, Rómov, občanov maďarskej a poľskej národnosti žijúcich na našom území. V roku 1999 si kapela mení názov na JUDEN MORD (Smrť Židom), pričom uvedenú pesničku postupne videli najmenej ďalší 4 užívatelia sociálnej siete Facebook,

- dňa 6. júna 2011 zdieľal skladbu slovenskej pravicovo extrémistickej hudobnej skupiny Cirhóza 88 s názvom Čierna Babeta, ospevujúcu osobu H. R., ktorý spáchal trojnásobnú vraždu na troch Rómoch v obci O., okr. P., pričom uvedenú pesničku postupne videli najmenej ďalší 4 užívatelia sociálnej siete Facebook,

- dňa 9. júna 2011 zdieľal skladbu slovenskej skinheadskej a neonacistickej hudobnej skupiny Krátky proces s názvom Od Tatier po Azovské more, pesnička Hlinkovej gardy, spievaná v rokoch 1939-1945, ktorá na základe Benešových dekrétov patrí do kategórie zakázané, pričom uvedenú pesničku videl najmenej ďalší 1 užívateľ sociálnej siete Facebook,

- dňa 10. júna 2011 zdieľal videoklip slovenskej pravicovo extrémistickej zameranej hudobnej skupiny Cirhóza 88 ku skladbe Jude Raus, ktorá je namierená proti Židom a oslavou A. Hitlera, ktorý ich dokázal spacificovať, pričom uvedený videoklip postupne videli najmenej 3 ďalší užívatelia sociálnej siete Facebook,

- dňa 14. júna 2011 zdieľal skladbu českej pravicovo extrémistickej zameranej hudobnej skupiny Konflikt 88 s názvom Poslední sen, ktorá je písaná v duchu White power: „nad hrobom tvým budem sporovč znít: Čechy jsou bílý, je tu pořádek a klid",

- dňa 4. augusta 2011 zdieľal skladbu slovenskej neonacistickej hudobnej skupiny Ancestors s názvom Lavína, ktorej text je písaný v duchu White Power, na pozadí s obrázkom vojaka Hlinkovej gardy,

- dňa 4. augusta 2011 zdieľal skladby poľskej skinheadskej hudobnej skupiny Honor, v ktorých ospevujú Adolfa Hitlera a ideológiu národného socializmu, pričom uvedené pesničky videl najmenej ďalší 1 užívateľ sociálnej siete Facebook,

- dňa 21. augusta 2014 si zmenil svoju profilovú fotku, na ktorej má oblečené tričko čiernej farby s nápisom „RAHOWA" (Rasová svätá vojna), ktorý názov prvýkrát ako bojové heslo použila ultrapravicová vojenská sekta WORLD CHURCH OF THE CREATOR (WCOTC) - Svetová cirkev stvoriteľa. Popularizátorom termínu RAHOWA je Ben Klassen, zakladateľ WCOTC. Neskôr toto bojové heslo ultrapravicovej kresťanskej sekty oslovilo amerických hudobníkov, ktorí pod týmto názvom založili hudobnú skupinu a ich texty boli plné rasovej nenávisti voči farebnému obyvateľstvu a výziev do boja za práva bielej rasy, pričom uvedenú fotografiu postupne videlo najmenej 30 ďalších užívateľov sociálnej siete Facebook,

príčom z charakteru vyššie uvedených obrazových a obrazovo-zvukových materiálov je zrejماً inklinácia k myšlienkam národného socializmu, ktorého hlavným ideologickým predstaviteľom v Nemecku po roku 1933 bol Adolf Hitler.

Obvinenému bol za to podľa § 422b ods. 2 Tr. zák. s použitím § 39 ods. 1, § 36 písm. j/, § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, výkon ktorého súd podmienčne odložil podľa § 49 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a obvinenému určil skúšobnú dobu v trvaní 12 mesiacov podľa § 50 ods. 1 Tr. zák.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 22. marca 2018, sp. zn. 4To/7/2018 (ďalej len ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), postupom podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obvineného a okresného prokurátora.

Obvinený, cestou zvoleného obhajcu, napadol uznesenie krajského súdu, ako i konanie mu predchádzajúce, dovolaním, ktoré bolo doručené okresnému súdu 12. júla 2018, uplatňujúc dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/, písm. i/ Tr. por.

Podanie mimoriadneho opravného prostriedku obvinený zdôvodnil tým, že okresný súd sa vo svojom rozhodnutí nesprávne vysporiadal s vykonanými dôkazmi, nesprávne právne ich interpretoval a použil dôkazy, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Je zároveň toho názoru, že okresný súd sa nepresvedčivým spôsobom vysporiadal s námietkami obžaloby, niektoré dokonca úplne opomenul zdôvodniť, pričom nedostatočne odôvodnil aj to, akými úvahami sa spravoval pri preukazovaní dokázaných skutočností.

Rozhodnutiam konajúcich súdov vytkol, že sa skladajú najmä z opisu obžaloby; výsluchu obvineného v prípravnom konaní; znaleckého posudku z 25. novembra 2016, č. 19/2016, z odboru história, vypracovaného PhDr. Danielou Baranovou, PhD., a znaleckého posudku z 23. septembra 2016, č. 54/2016, z odboru elektrotechnika, vypracovaného Ing. Jaroslavom Osterom.

Podľa obvineného, konajúce súdy interpretovali dôkazy uvedené v predchádzajúcom odseku jednostranne v jeho neprospech, keď uviedli, že sa mal doznať k spáchaniu skutku a že je usvedčovaný aj závermi prijatými vo vypracovaných znaleckých posudkoch. Obvinený podľa vlastných slov uviedol len toľko, že si na sociálnej sieti Facebook zriadil účet a zavesil tam rôzne veci, ktoré ho zaujímali. Rozhodne sa však žiadnym spôsobom nedoznal k vine za zločin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. a ani sa nevyjadroval k jednotlivým okolnostiam, ktoré mu boli kladené za vinu. V prípravnom konaní jasne uviedol, že nie je a ani nikdy nebol členom či stúpencom extrémistickej skupiny. Všetky piesne, ktoré boli uverejnené na Facebooku sa mu páčili len kvôli hudbe, pričom nemal vedomosť o tom, že zdieľanie akejkoľvek pesničky, ktorá je verejne prístupná na internete, by mohlo byť protizákonné. Podľa jeho vyjadrenia nemal vedomosť o tom, že facebookový profil bol verejne dostupný a že by k nemu mali prístup aj iní ľudia.

Znaleckému posudku z odboru história, vypracovanému PhDr. Danielou Baranovou, vytkol, že menovaná znalkyňa nie je znalcom z odvetvia politický a náboženský extrémizmus, a preto nie je kvalifikovaná na zodpovedanie, či nejaký materiál je extrémistický. Podľa jeho názoru táto znalkyňa väčšinu posudzovaných piesní ani neoznačila za extrémistické, ba skôr naopak, vyhodnotila ich ako futbalového a vlasteneckého charakteru. V tomto ohľade dodal, že súd nemôže nahrádzať znaleckú činnosť a hodnotiť svojvoľne to, či nejaký obrazový alebo obrazovo-zvukový záznam je extrémistický, resp. vyhodnotiť ho v neprospech obvineného, pokiaľ v skutočnosti je skôr na jeho prospech.

V nadväznosti na znalecký posudok z odboru elektrotechnika, vypracovaný Ing. Ivanom Osterom, obvinený uviedol, že tento si na hlavné pojednávanie konané dňa 26. septembra 2017 so sebou nepriniesol vlastnú počítačovú techniku, v dôsledku čoho nebolo možné overiť jeho vyjadrenie, že v profile obvineného na facebooku je možné odklikávať na jednotlivé hyperlinky v rámci formátu pdf., teda nie priamo na jednotlivé pesničky. Okresný súd však mal za preukázané oboznamovanie sa s pesničkami zo strany znalkyne tým, že si klikla na jednotlivý link. Po preskúmaní CD nosiča, na ktorom je obsiahnutý facebookový účet obvineného, nie je podľa obhajoby možné kliknúť na hyperlink, ako to uvádza znalec. Na hyperlink je možné kliknúť len v súbore videá, ktorý žiadne piesne neobsahuje. Z prílohy predmetného znaleckého posudku navyše nie je možné zistiť, akú pesničku zdieľal a kedy. S ohľadom na uvedené skutočnosti, podľa názoru obvineného, jeho profil na sociálnej sieti Facebook nebol riadne zadokumentovaný, ide o nezákonný dôkaz, a preto naň súd nemohol prihliadať pri uznaní viny. Obvinený dodal, že znalec neskúmal, odkiaľ boli piesne zdieľané na jeho profil, či tieto linky na jednotlivé piesne fungovali, resp. či neboli zablokované v priebehu

doby. Okrem toho sa podľa obvineného znalec nezaoberal otázkou, či jeho profil na Facebooku bol po celý čas verejný tak, ako to tvrdí súd a obžaloba, t. j. od 28. apríla 2011 do 30. novembra 2016.

Obvinený ďalej uviedol, že z hľadiska naplnenia všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b Tr. zák. v jeho prípade absentuje zavinenie vo forme úmyslu. Totiž vo veku, v ktorom mal údajne spáchať trestný čin, nemal vedomosť o tom, že jeho konanie by mohlo naplňať skutkovú podstatu trestného činu a súčasne v konaní nebola preukázaná jeho inklinácia k myšlienkam národného socializmu, ktorého hlavným ideologickým predstaviteľom v Nemecku po roku 1933 bol Adolf Hitler. Obvinený podľa vlastných slov nemal v úmysle podporovať, schvaľovať, ani propagovať extrémistické myšlienky a názory. Keďže nekonal v úmysle spôsobiť následok, ktorý mal podľa rozsudku spôsobiť, je potrebné jeho konanie charakterizovať ako konanie z nedbanlivosti. Z dôvodu, že v inkriminovanom čase sa obvinený nachádzal ešte v pubertálnom vývoji, je podľa jeho názoru prirodzené, že si neuvedomoval následok zverejnenia, resp. len zdieľania obrazovo-zvukového záznamu, ktorý mal podľa súdu závadový charakter.

V závere dovolania obvinený uviedol, že v štádiu konania pred okresným súdom vzniesol námietku premlčania podľa § 96 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., ktorou sa okresný súd vôbec nezaoberal. V tejto súvislosti dodal, že všetky skutky spáchal ešte ako mladistvý, pričom ide o samostatné skutky, nie čiastkové útoky, a preto nie je možné považovať daný skutok za pokračovací, kde absentuje jednotiaci zámer páchatel'a spáchať uvedený trestný čin. Toto pochybenie napravil až krajský súd, avšak tento pri vysporiadaní sa s otázkou premlčania trestného stíhania nesprávne aplikoval ustanovenie § 87 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., namiesto § 96 ods. 1 písm. b/, resp. písm. c/ Tr. zák. Podľa názoru obvineného v jeho prípade nejde o jeden trváci trestný čin, nakoľko je tu vylúčený viacčinný súbeh, ale ide o samostatné skutky, ktoré tak treba chápať aj z hľadiska možného premlčania.

S ohľadom na uvedené, obvinený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len ako „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) navrhol, aby podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanovení § 321 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. d/ Tr. por. v neprospech obvineného. Aby podľa § 386 ods. 2 zrušil napadnuté uznesenie a zároveň zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a aby podľa § 388 ods. 1 Tr. por. krajskému súdu prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Zvolen podaním zo 6. septembra 2018.

Prokurátor vo vzťahu k dovolacím námietkam obvineného poukázal na závery znaleckého posudku z odboru elektrotechnika, z ktorého vyplýva, že každý registrovaný používateľ sociálnej siete Facebook mohol pri nahliadnutí do profilu obvineného vidieť obsah, ktorý bol zadokumentovaný v rámci znaleckého dokazovania.

Zo znaleckého posudku vypracovaného PhDr. Danielou Baranovou, PhD. je podľa názoru prokurátora zrejmé, že obsah zabezpečeného a analyzovaného profilu obvineného tvorí extrémistický materiál v zmysle § 380 ods. 7 písm. a/, ods. 8 Tr. zák., a síce texty, vyhlásenia, symboly skupín a hnutí, ktoré smerujú k potláčaniu základných práv a slobôd.

V súlade s uvedeným je prokurátor toho názoru, že protiprávne konanie obvineného, spočívajúce v rozširovaní extrémistického materiálu, bolo v posudzovanej trestnej veci preukázané a súčasne všetky procesné úkony vykonané v rámci vyšetrovania a konania pred súdom, boli realizované v súlade so zákonom.

Keďže prokurátor okresnej prokuratúry v posudzovanej veci nevzhliadol naplnenie ani jedného z uplatnených dovolacích dôvodov, navrhol najvyššiemu súdu, aby dovolanie obvineného ako nedôvodné odmietol podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 377 Tr. por. najprv predbežne preskúmal dovolanie obvineného v zmysle § 378 Tr. por., pričom zistil, že nie je potrebné ho odmietnuť pre niektorý z formálnych dôvodov uvedených v § 382 písm. a/, písm. b/ alebo písm. d/ až písm. f/ Tr. por. Na strane druhej však dospel k záveru, že v napadnutom rozhodnutí a konaní mu predchádzajúcom, absentujú dovolateľom uvedené chyby, ktoré by napĺňali niektorý z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Tr. por., a preto najvyšší súd dovolanie obvineného ako zreteľne nedôvodné odmietol podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Dovolanie v zmysle § 368 a nasl. Tr. por. je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov. To znamená, že jeho uplatnením sa napáda právoplatné súdne rozhodnutie. Nakoľko následkom dovolania môže byť narušenie stability konečného a vykonateľného rozhodnutia, musí pri jeho uplatnení výrazne akcentovať záujem na zákonnosti a spravodlivosti - dovolanie si nemožno zamieňať s odvolaním. Inými slovami, v dovolaní napadnutom rozhodnutí alebo konaní, ktoré mu predchádzalo, musí dôjsť z hľadiska intenzity k tak zásadnému pochybeniu, z dôvodu ktorého na právoplatnosti nemožno viac trvať. Zákonodarca výpočet týchto najzásadnejších pochybení koncentroval do ustanovenia § 371 ods. 1, ods. 3 Tr. por.

Úvodom je tiež vhodné poznamenať, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania podľa § 385 ods. 1 Tr. por., sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. (R 120/2012).

S ohľadom na uvedené, je tak za kvalitu podaného dovolania zodpovedný výlučne dovolateľ, ktorý určuje mantinely prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu. To znamená, že najvyšší súd nebude v konaní preberať jeho aktivitu a iniciatívne zisťovať ďalšie (v dovolaní neuvedené) chyby napadnutého rozhodnutia alebo mu predchádzajúceho konania, ktoré by zodpovedali niektorému z prípustných dovolacích dôvodov taxatívne uvedených v Trestnom poriadku.

Pre účinné uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je nevyhnutné, aby v namietanom konaní došlo k porušeniu práva na obhajobu zásadným (nie akýmkoľvek) spôsobom.

Atribút zásadného porušenia práva na obhajobu je naplnený najmä v prípade nerešpektovania inštitútu povinnej obhajoby v zmysle § 37 Tr. por. Judikatúra najvyššieho súdu pritom konštantne uvádza, že za porušenie práva na obhajobu v intenciách § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10, ods. 11 Tr. por., ako aj vlastné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. por. (ZSP 21/2010, R 7/2011, ZSP 16/2013, R 14/2015).

Ak teda konajúci súd, na základe vykonaného dokazovania, uplatňujúc zásadu voľného hodnotenia dôkazov, dospeje k iným skutkovým zisteniam než strana konania, v danom prípade nemožno hovoriť o porušení jej práva na obhajobu zásadným spôsobom, a teda ani o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Dovolací súd, ako súd tretej inštancie, zásadne nie je oprávnený k prehodnocovaniu dôkazov podľa predstáv dovolateľa.

Rešpektujúc uvedené, dovolací súd nemohol priznať žiadnu relevanciu tej časti dovolania, v ktorej obvinený namietal, že okresný súd sa vo svojom rozhodnutí nesprávne - jednostranne vysporiadal s vykonanými dôkazmi (konkrétne poukazuje na vlastnú výpoveď z prípravného konania a vo veci vykonané znalecké dokazovanie), resp. že ich nesprávne interpretoval, čím malo dôjsť k porušeniu § 2 ods. 12 Tr. por. Obvinený sa svojou argumentáciou domáha prehodnotenia týchto dôkazov, čo však Trestný poriadok neumožňuje. Namietat' skutkové okolnosti je oprávnený výhradne minister spravodlivosti prostredníctvom dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 3 Tr. por.

Pokiaľ ide o výhradu obvineného spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení napadnutých rozhodnutí, v tomto kontexte najvyšší súd pripomína ustanovenie § 371 ods. 7 Tr. por., v zmysle ktorého

dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné. Odhliadnuc od citovaného, okresný súd sa vo svojom písomnom vyhotovení rozsudku na stranách 8 až 10 priliehavým spôsobom vyjadril k rozsahu vykonaného dokazovania, pričom neopomenul uviesť, na základe ktorých dôkazov mal spáchanie skutku obvineným za preukázané. Krajský súd, stotožňujúc sa so závermi okresného súdu, tieto vhodným spôsobom doplnil na stranách 3 až 4 uznesenia.

Námietka, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom predstavuje dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

Obvinený uplatneným dovolacím dôvodom spochybnil zákonnosť vo veci vykonaného znaleckého dokazovania. V konkrétnej rovine ide o zistenia vyplývajúce zo znaleckého posudku z 25. novembra 2016, č. 19/2016, vypracovaného ad hoc znalkyňou PhDr. Danielou Baranovou, PhD. z odboru história - II. svetová vojna, vrátane výpovede tejto znalkyne na hlavnom pojednávaní konanom dňa 18. júla 2017 a 26. septembra 2017 a tiež poznatky vyplývajúce zo znaleckého posudku z 23. septembra 2016, č. 54/2016, vypracovaného Ing. Jaroslavom Osterom z odboru elektrotechnika, vrátane výpovede tohto znalca na hlavnom pojednávaní konanom dňa 18. júla 2017 a 26. septembra 2017.

Dovolací súd konštatuje, že obvineným spochybňovaná zákonnosť znaleckého dokazovania v posudzovanej veci (ako je uvedená vyššie; sumarizujúc, vo vzťahu k prvému označenému znaleckému skúmaniu ide o rozsah a spôsob hodnotenia predložených materiálov ad hoc znalkyňou a čo sa týka druhého znaleckého skúmania, ide o námietku nedostatočného preukázania funkčnosti zverejňovaného materiálu, spôsobu zdokumentovania užívateľského profilu obvineného na Facebooku a rozsahu skúmania toho, odkiaľ bol obsah zdieľaný, či a v akom období zverejňovaný materiál fungoval, vrátane toho, v akom období bol užívateľský profil obvineného na Facebooku verejný) je založená takmer výlučne na namietaní úplnosti a správnosti záverov tohto dokazovania. Podstata týchto námietok obvineného je rýdzo skutková, smerujúca čo do obsahu a rozsahu vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Povaha týchto námietok je pritom v dovolacom konaní v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., dikcie vety za bodkočiarkou, vylúčená.

Pokiaľ ide o námietku kvalifikácie, resp. odbornosti namietanej znalkyne, k tomu považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že PhDr. Daniela Baranová, PhD. bola do konania pribratá ako ad hoc znalkyňa uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru z 11. októbra 2016, ČVS: KRP-90/1-VYS-BB-2016, teda v čase, kedy samostatné znalecké odvetvia pre politický extrémizmus a náboženský extrémizmus neexistovali. Tieto boli zaradené do zoznamu znaleckých odborov a odvetví inštrukciou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 22/2016 s účinnosťou od 12. decembra 2016. Okresný súd považoval poznatky získané činnosťou menovej znalkyne v konaní za dostatočné, a preto nevyhovel návrhu obhajoby na doplnenie dokazovania pribratím znalca z odvetvia politický extrémizmus či náboženský extrémizmus. Tomuto postupu z hľadiska zákonnosti nemožno nič vytknúť. Ako už najvyšší súd uviedol vyššie, námietka spočívajúca v domáhaní sa ďalšieho znaleckého skúmania, znamená spochybňovanie rozsahu vykonaného dokazovania.

Najvyšší súd k tomu dodáva, že v prípade pojmu „extrémistický materiál“ ide o typický právny pojem, ktorého legálna definícia je vymedzená v § 130 ods. 7, ods. 8 Tr. zák. Činnosť znalca je naproti tomu explicitne vyjadrená v ustanovení § 145 ods. 1 Tr. por., v zmysle ktorého treba dbať na to, že znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy, ani robiť právne závery. Znalec je oprávnený k zodpovedaniu výlučne skutkových otázok odborného charakteru (na ktoré súd samostatne nedokáže podať kvalifikovanú odpoveď). V prípade extrémizmu môže ísť napr. o vyjasnenie historických, politických či náboženských súvislostí s posudzovanou vecou, o charakteristiku rôznych ideologických skupín a hnutí, vrátane popisu ich vonkajších prejavov v podobe symbolov, zástav, odznakov, rovnošiat, hesiel a podobne. Akékoľvek znalecké závery k hodnoteniu toho, či konkrétny materiál možno označiť za extrémistický, by však boli nepoužiteľné (na porovnanie vid' napr. R 56/1965 a R 82/2001). Pre prijatie takého záveru je oprávnený jedine súd a v prípravnom konaní prokurátor.

Dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je daný vtedy, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Účinné uplatnenie rozoberaného dovolacieho dôvodu pripúšťa dve alternatívy pre jeho uplatnenie. Prvá umožňuje namietať nesprávnu právnu kvalifikáciu a druhá dovolateľa oprávňuje uplatniť výhradu nesprávneho použitia iného hmotnoprávneho ustanovenia. Naproti tomu znenie vety za bodkočiarkou konzekventne vyjadruje, že týmto dovolacím dôvodom sa nemožno účinne domáhať revízie skutkových zistení, čo znamená, že dovolací súd je zásadne viazaný skutkovým stavom (ako je uvedený v napadnutom rozhodnutí), ku ktorému vo veci dospeli nižšie konajúce súdy. Najvyšší súd na podklade dovolania obvineného či generálneho prokurátora podľa § 369 ods. 2 Tr. por., teda nemôže preskúmať správnosť zisteného skutku a postup, akým konajúce súdy hodnotili dôkazy, pretože táto činnosť je vždy založená na aplikácii procesných ustanovení, nie hmotnoprávných (viď R 57/2007, ZSP 46/2013, R 47/2014). Ako už raz bolo uvedené vyššie, namietať zistenia skutkovej povahy je oprávnený len minister spravodlivosti na podklade dovolania v zmysle § 371 ods. 3 Tr. por.

Trestného činu rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto rozmnožuje, prepravuje, zadovážuje, sprístupňuje, uvádza do obehu, dováža, vyváža, predáva, zasiela, alebo rozširuje extrémistické materiály. Kto sa tohto konania dopustí verejne, naplní tým aj kvalifikačný znak uvedený v druhom odseku písm. b/ citovaného ustanovenia.

K spáchaniu trestného činu podľa § 422b Tr. zák. môže dôjsť len úmyselným konaním. Právna úprava účinná do 31. decembra 2016 (uplatňujúca sa na posudzovaný prípad), pri tomto trestnom čine navyše vyžadovala aj preukázanie pohnútky vyjadrenej v § 130 ods. 8 Tr. zák. (kumulatívna súčasť definície extrémistického materiálu).

Námietka obvineného založená na spochybňovaní prítomnosti subjektívnej stránky, resp. pohnútky, však stojí mimo obsahový rámec akéhokoľvek uplatniteľného dovolacieho dôvodu. Totiž motív (pohnútky) páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie - následok - príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nepripúšťa (viď ZSP 40/2010 a R 3/2011).

Najvyšší súd nad rámec dovolacieho konania, pre úplnosť uvádza, že subjektívna stránka trestného činu rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b Tr. zák. vyžaduje úmyselné zavinenie založené „len“ na vedomom rozširovaní (niektorým zo spôsobov precizovaných v § 422b ods. 1 Tr. zák.) extrémistických materiálov v zmysle legálnej definície podľa § 130 ods. 7, ods. 8 Tr. zák. Žiada sa zároveň dodať, že čím vyššia je periodicita rozširovania extrémistických materiálov, tým silnejšia je istota o ich vedomom a úmyselnom rozširovaní.

Trestného činu rozširovania extrémistických materiálov v zmysle § 422b Tr. zák. sa možno dopustiť niektorým zo spôsobov uvedených v naposledy označenom ustanovení. Zdieľanie, like-ovanie (označovanie „to sa mi páči“) či uverejňovanie fotografií (vrátane profilových fotografií) na Facebooku predstavuje základné aktivity, ktoré táto sociálna sieť umožňuje, pričom v závislosti od nastavenia užívateľ'a Facebooku, ktorý tento obsah uverejňuje, závisí, či sa dostane do „virtuálnej dispozície“ iných osôb (aj širšiemu okruhu než užívateľ'om Facebooku).

Argumentáciu, týkajúcu sa nemožnosti namietania absencie subjektívnej stránky, treba analogicky vzťahovať aj na tvrdenie obvineného, že nemal vedomosť o verejnom nastavení svojho užívateľ'ského účtu na Facebooku. Dovolací súd opätovne pripomína svoju viazanosť skutkovými zisteniami, z ktorých jednoznačne vyplýva, že obvinený sa trestnej činnosti dopustil prostredníctvom verejného facebookového profilu.

Keďže obvinený sa rozširovania extrémistických materiálov dopúšťal hromadne účinným spôsobom v zmysle ustanovenia § 122 ods. 2 písm. a/ Tr. zák., je z hľadiska právnej kvalifikácie skutku v posudzovanom prípade nevyhnutné konštatovať i správnosť pričítania kvalifikačného znaku podľa § 422b ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

V nadväznosti na uvedené neobstojí ani domáhanie sa princípu ultima ratio, ktoré v trestnom konaní možno uplatniť len prostredníctvom materiálneho korektívu pri prečinoch v zmysle § 10 ods. 2 Tr. zák. (R 96/2014). Trestný čin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b Tr. zák. je prečinom len v prvom odseku. Keďže obvinený bol pri správnej právnej kvalifikácii skutku uznaný za vinného zo zločinu (viď predchádzajúci odsek), aplikácia materiálneho korektívu v jeho prípade neprichádza do úvahy.

Obvinený z formálno-právneho hľadiska v dovolaní neuplatnil dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. Viazanosť vecnými výhradami však dovolaciemu súdu kladie za povinnosť vyjadriť sa aj k námietke premlčania trestného stíhania.

Dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. možno účinne podať, ak proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné. Pod neprípustnosťou v zmysle § 9 ods. 1 písm. a/ Tr. por. treba rozumieť aj situáciu, ak dôjde k premlčaniu trestného stíhania.

Najvyšší súd vo vzťahu k rozoberanému dovolaciemu dôvodu vo všeobecnosti uvádza, že trestný čin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b Tr. zák. treba v posudzovanom prípade vyhodnotiť ako trváci trestný čin (ako ostatne konštatoval už krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia) hromadný.

Trváci trestný čin v zmysle § 122 ods. 12 Tr. zák. spočíva vo vyvolaní a udržiavaní protiprávneho stavu, alebo len v jeho udržiavaní. Z hmotnoprávneho hľadiska sa takýto čin posudzuje ako jediné konanie, ktoré trvá dovtedy, kým nedôjde k ukončeniu protiprávneho stavu. Podstatným znakom trváceho trestného činu je to, že sa pri ňom postihuje práve ono udržiavanie protiprávneho stavu. Trvácnosť trestného činu rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b Tr. zák. indikuje samotné znenie základnej skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktoré v rámci objektívnej stránky (konania) používa pojmy rozmnožuje, prepravuje, zadovážuje, sprístupňuje, uvádza do obehu, dováža, vyváža, ponúka, predáva, zasiela, alebo rozširuje. Rozoberaný trestný čin, ako trváci trestný čin, je teda páchaný po celú dobu udržiavania protiprávneho stavu rozširovania extrémistických materiálov, čím sa má na mysli akákoľvek činnosť, v dôsledku ktorej sa extrémistické materiály dostanú do dispozície iným osobám, resp. stanú sa všeobecne známymi.

Hromadnosť rozoberaného trestného činu podľa § 122 ods. 11 Tr. zák. je v základnej skutkovej podstate vyjadrená podmienkou mnohosti čiastkových útokov. Zo znenia § 422b ods. 1 Tr. zák. vyplýva, že toto ustanovenie nepostihuje pochybenie spočívajúce v ojedinelom zverejnení extrémistického materiálu. Totiž základná skutková podstata tohto trestného činu používa pojem extrémistické materiály (v množnom čísle). Najvyšší súd dodáva, že podstata hromadného trestného činu spočíva v tom, že na jeho spáchanie sa vyžaduje viacero samostatných útokov, ktoré sami o sebe ešte nie sú trestnými činmi a trestným činom sa stanú až vo svojom súhrne, kedy sa trestnosť týchto samostatných činov posudzuje spoločne.

V danej súvislosti treba uviesť, že premlčacia doba sa pri hromadnom trestnom čine počíta od okamihu, kedy bol ukončený posledný útok (posledný čiastkový čin) a pri trvácom trestnom čine od okamihu, keď zanikol protiprávny stav. Zároveň, ak páchatel' spácha časť hromadného alebo trváceho trestného činu ako mladistvý, ale moment ukončenia trestného činu (okamih, kedy bol ukončený posledný útok, posledný čiastkový čin a pri trvácih trestných činoch, keď zanikol protiprávny stav) spadá už do obdobia, keď bol páchatel' už dospelým páchatel'om, a teda už nebol mladistvým, posudzuje sa celý trestný čin podľa všeobecných zásad, a nie podľa osobitných ustanovení o stíhaní

mladistvých (viď napr. Burda, E., Čentěš, J., Kolesár, J., Záhora, J. a kol.: Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 762-763).

Zo znenia inkriminovaného skutku pritom jednoznačne vyplýva, že obvinený rozširoval extrémistický materiál od 28. apríla 2011 do 30. novembra 2016, počnúc dňom 30. septembra 2012 (nar. 29. septembra 1994) ako dospelý. Obvineného námietka založená na domáhaní sa ustanovenia § 96 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. zák., namiesto § 87 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., preto nemá opodstatnenie. K premlčaniu trestného stíhania v posudzovanej trestnej veci nedošlo.

Z pohľadu dovolacieho súdu neobstojí ani námietka obvineného založená na tvrdení, že v čase sprístupňovania a rozširovania extrémistických materiálov, vzhľadom na svoj vek, nemal vedomosť o protiprávnosti svojho konania. Z obsahu trestného spisu vyplýva, že obvinený sa inkriminovaného skutku dopúšťal vo veku od 16 rokov do 22 rokov, takže za svoje konanie bol trestne zodpovedný v zmysle § 22 ods. 1 Tr. zák., resp. 95 ods. 1 Tr. zák. (v opačnom prípade by išlo o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. s ohľadom na § 9 ods. 1 písm. c/ Tr. por.). Z hľadiska individualizácie trestu bol vek obvineného súdom zohľadnený, nakoľko práve táto okolnosť bola jednou z určujúcich pre aplikáciu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Tr. zák.

Berúc do úvahy všetky vyššie uvedené skutočnosti, najvyšší súd rozhodol spôsobom, ako je uvedené vo výrovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.